

УДК 37.011.3–051:005.336.2:378.046–021.68(045)

О. Л. НАДУТЕНКО

аспірант

Центральноукраїнський державний педагогічний університет
ім. Володимира Винниченка, м. Кропивницький

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬОЇ КУЛЬТУРИ УЧНІВ МУЗИЧНОЇ ШКОЛИ

У статті здійснено аналіз наукової літератури з означеного питання. Виходячи з наукових положень про єдність художньо-пізнавальної та творчо-виконавської діяльності учнів, досліджено проблему оптимізації музичної освіти та виховання. В контексті сучасних завдань художньо-естетичного розвитку підростаючого покоління наголошено, що актуальність цієї проблеми зумовлена необхідністю визначення методологічних, педагогічних художньо-творчих новітніх технологій, які сьогодні впроваджують у систему позашкільної освіти як засіб реалізації особистісно орієнтованої парадигми освіти, забезпечення духовного, інтелектуального, творчого, художньо-естетичного розвитку дитини. Розглянуто особливості формування художньої культури учнів у навчально-виховному процесі музичної школи. Під час педагогічного дослідження доведено об'єктивну необхідність застосування нових інтегративних форм, інтерактивних методів навчання, які на основі поетапного засвоєння учнями теоретичного та практичного навчального матеріалу формують у них інтерес до мистецької діяльності та художньої творчості, створюють умови формування їх художньої культури. Виходячи з цього, запропоновано кількісні критерії, які є експериментально встановленими інтервалами значень індексів самовизначення, діяльності та відповідальності. За результатами спостережень визначено головну стратегію формування художньої культури учнів музичної школи.

Ключові слова: *художня культура, мистецтво, музичне виховання, мистецька освіта, творчий розвиток.*

Об'єктивні закономірності сучасних процесів соціально-економічних і духовно-культурних перетворень, що відбуваються в житті нашого суспільства, сприяють підвищенню ролі освіти й культури та потребують усебічного їх осмислення й реальних дій. Наріжним каменем у реформуванні української національної освіти є створення культурного освітнього середовища для трансляції цінностей української національної та загальнолюдської культури молодому поколінню.

Ключову роль у цьому цивілізаційному процесі відводять художній культурі як способу людського буття, що стане консолідуючим чинником у процесі народження й співіснування різноманітних підходів до навчання та виховання школярів засобами мистецтва, сприятиме узгодженню міждисциплінарного змісту освіти з педагогічними технологіями особистісно-розвивального спрямування.

Початкові спеціалізовані мистецькі заклади (музичні, художні, хорові, хореографічні школи) є важливим компонентом системи художньої освіти та виховання підростаючого покоління. Практичні засади мистецької педагогіки передбачають провідні визначення базових основ худож-

нього навчання та виховання, які органічно поєднуються в єдине ціле навчально-виховного процесу. Гуманістичний підхід до вирішення проблеми формування художньої культури учнів музичної школи відкриває перспективи творчої самореалізації учнів, становлення нових світоглядних парадигм. Однак є певна невідповідність умов забезпечення змістовних форм організації музичного середовища рівню сформованості ціннісних художніх орієнтацій учнів у галузі музичної культури, що посилюється протиріччям між сучасним станом художньої культури учнів і вимогами до організації роботи музичної школи, тими видами соціокультурної активності, які склалися стихійно в учнівському середовищі, а також стереотипами музично-естетичної освіти учнів музичної школи.

Спостерігається невідповідність між потребою суспільства в цілісному осмисленні значення художньої культури для розвитку інтелектуальної та емоційної сфер учнів і стихійним формуванням цих людських здібностей на практиці, між високим культуротворчим інтеграційним потенціалом музичного мистецтва та його недостатнім відтворенням у педагогічному процесі, між синтезом феноменів художньо-естетичного й етичного та раціонально-репродуктивним типом їх засвоєння в школі.

Вчені в усьому світі визнають, що ми “живемо у світі руйнівних вібрацій і спостерігаємо пандемію панівного ритму, скреготу і шуму... Музика, як носій сакральної інформації, і музична терапія, як могутній інструмент впливу, спроможні допомогти людині гармонізувати себе і свої стосунки зі світом. Саме поєднання педагогічних, психотерапевтичних методів з керованим музичним впливом може зробити переворот у долі як окремої людини, так і суспільства загалом. Це найреальніший і найдешевший шлях до відродження нашого суспільства...” [8].

Педагогічна концепція формування художньої культури ґрунтується на філософських поглядах Б. Ананьєва, В. Асмуса, Г. Батіщева, Л. Виготського, І. Зязюна, М. Кагана, О. Леонтьєва, С. Рубінштейна, Б. Теплова; педагогічних ідей Н. Ветлугіної, Д. Кабалевського, О. Ростовського, О. Рудницької. С. Русової; методичних знахідках Е. Жака-Далькроза, З. Кодая, М. Леонтовича, М. Монтесорі, К. Орфа, В. Шацької, Б. Яворського, які здебільшого реалізовувалися в умовах загальноосвітньої школи.

Педагогічні виховні можливості музичного мистецтва розглядав у своїх творах філософ і педагог П. Юркевич, який особливого значення надавав мистецтву співу. Педагог вважав, що для збагачення досвідом та ідеями учні повинні прислухатися до того, що розповідають музи, “щоб дух звивав до чистих, високих настроїв” [7, с. 3].

Для нашого дослідження важливі педагогічні ідеї М. Лисенка, які він упроваджував у власній музично-драматичній школі. Головну мету музичного виховання та навчання педагог вбачав у розвитку художнього мислення, творчої ініціативи, художнього смаку, а головним джерелом творчості, формування художньої культури учнів загалом вважав упровадження традицій національної української культури [5].

Прогресивні педагогічні погляди на музичну освіту, основою якої є національне мистецтво, мали також М. Леонтович і К. Стеценко.

М. Леонтович намагався уникати механічного засвоєння матеріалу та вважав, що “самостійна творчість учнів розвиває слух і робить їх більш-менш свідомими в нотній грамоті. Щодо складання невеличких мелодій самими учнями, то треба їм давати можливість виявити свою фантазію без усякого впливу вчителя... подібні спроби творчості спричиняються до удосконалення в нотному співі” [3, с. 59]. Композитор-педагог К. Стеценко виступав за реорганізацію музичних навчальних закладів, зміну програм, змісту, методів і форм виховання та навчання. Основну мету він вбачав у формуванні духовності, художньої культури, естетичного смаку, сили волі та організованості учнів, ідей добра та правди на користь українського народу [10, с. 3–4].

Проблемам розвитку музичної педагогіки, інтеграційного освоєння мистецтва загалом і музики зокрема присвячено значну кількість наукових праць учених (Л. Архімович, Л. Беземчук, М. Грінченко, О. Гумінської, М. Загайкевич, М. Мартинюк, Л. Масол, О. Олексюк, О. Отич, Г. Падалки, Г. Побережної, А. Растригіної, О. Ростовського, О. Рудницької, С. Соломахи, О. Щолокової) та дисертаційних досліджень (О. Аліксійчук, Л. Гончаренко, Л. Григоровської, О. Коваль, О. Комаровської, С. Коновець, О. Лобової, Л. Орановської, В. Петрушина, Н. Сулаєвої, О. Хижної, Г. Шостака та ін.).

Низка аспектів проблеми формування художньої культури підростаючого покоління є достатньо висвітленими. Водночас дещо поза увагою дослідників виявилися сучасні дитячі музичні школи. Протиріччя сучасності висувають нові питання на шляху до вирішення цих завдань.

Метою статті є обґрунтування особливостей формування та визначення критеріїв сформованості художньої культури учнів музичної школи.

Мистецтво, зокрема музичне, треба розглядати не тільки як джерело суто художньої освіти й виховання, а й як універсальний засіб самоствердження, формування художньо-естетичних цінностей, творчого потенціалу особистості, оскільки засвоєння дітьми художньо-естетичних і загальнолюдських цінностей, осмислення та збереження ними духовного досвіду зумовлюють розуміння творчості як здатності до самовизначення у світі культури, усвідомлення приналежності до української культури.

Сучасні українські та зарубіжні педагоги-дослідники, наголошуючи на значенні формування художньої культури учнів, розглядають її як творчу характеристику особистості, яка супроводжується перетворенням зовнішнього культурного змісту в морально-естетичний світ особистості. Між стратегією навчання, виховання та формуванням художньої культури існує взаємозалежність. Їх взаємодія дає змогу об'єднати знання й навички в музично-художній діяльності з розвитком творчих здібностей та зумовлює змістовні перетворення сутності особистості.

На основі аналізу наукової літератури з проблеми дослідження та попередніх міркувань під формуванням художньої культури учнів музичної школи ми розуміємо процес цілеспрямованого впливу на художню свідомість учня в умовах музично-практичної діяльності, а також розвиток його художньо-естетичних творчих здібностей.

У прагненні цілеспрямованого формування художньої культури учнів музичної школи необхідно звернути увагу на становлення особистості, яка б шляхом самоствердження в мистецтві виявилася здатною взяти відповідальність за власну діяльність, її наслідки для самої себе й для суспільства, стати реальним творцем власної долі. З цією метою необхідно організувати певні форми навчально-виховної роботи, які передбачають розвиток і саморозвиток учнів, усвідомлення художньо-естетичних цінностей, внутрішніх проявів особистості в мистецтві. Цей процес можна організувати за допомогою вирішення проблемних ситуацій під час вивчення музично-теоретичних дисциплін, індивідуальних занять гри на музичному інструменті, позакласній та позашкільній художньо-творчій діяльності.

Необхідною умовою навчально-виховного процесу в музичній школі є врахування естетично-емоційних чинників впливу музичного мистецтва на формування особистості юних виконавців, суттєве збагачення художньо-виконавських умінь учнів. Відсутність емоційної значущості виконання призводить до втрати ціннісного значення авторського задуму, до беззмістовності художніх образів, до руйнування самотності художнього відтворення.

В пізнанні музики як “мистецтва інтонованого смислу” (Б. Асаф'єв) вбачав розвиток художньої культури і В. Медушевський, який зазначав, що інтонаційно мислити – значить чути життя в звуках, крізь інтонацію музичного героя відчувати його душу, дивитися на світ його очима. Так у музиці розуміють художній образ, який у музикознавстві називається “перенесенням” і який однаковою мірою притаманний композиторові, виконавцеві, слухачеві [6, с. 23].

Однак навчити учнів зрозуміти сутність художніх образів творів можна, тільки цілеспрямовано й планомірно навчаючи універсальним узагальненням системи музичних знань і понять, власних емоцій та відчуття навколишнього світу. В цьому випадку вже діє комплекс розумових процесів. Творче художнє мислення може виявлятися в різних формах: підбір на слух, написання музики, імпровізація, активне, художнє виконання твору. Загальний план учнівського дослідження змісту твору на уроці можна представити так: назва твору, композитор і епоха, відчуття загального характеру, настрою музики, аналіз форми й засобів виразності. При такому підході емоції стають емоціями пізнання, пошуку істини. Як у навчанні, розумінні музики, так і в концертно-виконавській діяльності велике значення мають асоціації, інтуїція. Для вирішення завдань виконавства часто використовують творчу дискусію. В дискусії з викладачем про зміст музики народжується і розуміння духовної суті музичного образу, і пізнання

свого внутрішнього світу, розширення світогляду учня та збагачення мови. Ключем розуміння музичної образності є сама музична мова. У процесі формування художньої культури учнів музичної школи навчання та педагогічна інтерпретація в музичних творах художнього образу виконує важливі функції, а саме: забезпечує розуміння закономірностей музичного мистецтва, формування інформаційного фонду знань; спрямовує розвиток емоційної сфери особистості до здатності емпатійного переживання; активізує пошуково-творчу діяльність; сприяє створенню системи оцінної діяльності; забезпечує спілкування з творами мистецтва, співпереживання їх образами.

Практичне втілення методики формування художньої культури учнів музичної школи зумовлено використанням спеціальних методів і форм, таких як: метод виявлення художньо-естетичних цінностей епохи; прийом концептуальних зіставлень; метод асоціативного співвідношення художніх музичних образів із життєвою позицією автора; метод зіставлення казкових жіночих і чоловічих художніх образів, представлених у різних видах мистецтва за принципом схожості та відмінності; методичний прийом уявної постановки свого “Я” на позиції диригента, композитора, режисера, виконавця; загальні методи та прийоми роботи: інформаційні (бесіди, виклад нового матеріалу, метод показу, тренувальні вправи); інтерактивні (творчі завдання, рольові ігри, проектні роботи, ансамблева або групова робота, моделювання); проблемні тренінги (мікрофон, мозковий штурм); метод кейсів; методики художньо-образних паралелей та виконавсько-композиторських описів.

У контексті специфіки музичної діяльності, враховуючи, що базовою сформованістю художньої культури учнів є комплекс знань, досвіду, навичок, умінь, комплекс особистісних якостей, що забезпечують самоствердження особистості, особистісну систему художньо-естетичних цінностей, пошук себе як суб’єкта творчої діяльності, ми в структурі формування художньої культури учнів музичної школи пропонуємо кількісні критерії, які є експериментально встановленими інтервалами значень індексів самовизначення, діяльності та відповідальності. Варіанти їх перетину утворюють конкретну кількість рівнів формування художньої культури особистості учня музичної школи.

Під *критерієм* педагоги розуміють ознаку, яка є індикатором класифікації й оцінки психічних явищ, дій або діяльності, зокрема в процесі їх формалізації [9, с. 122]. Прагнення учнів до особистісного *самовизначення* є результатом розвитку інтелекту, самосвідомості, рівня самоконтролю, рефлексії та самокритичності. Під час навчання в музичній школі учень поступово вчиться усвідомлювати свої потреби, узгоджувати свої бажання та можливості, бажання досягти успіху з відповідальністю за їх реалізацію. Сучасне розуміння музичного самовизначення охоплює проблеми взаємозв’язку музично-професійного самовизначення із загальним життєвим самовизначенням особистості, впливів на особистість навколишнього соціального сере-

довища, музично-професійного становлення й необхідності активної життєвої позиції учнів. Наголосимо, що однією з головних ознак особистісного самовизначення є орієнтація на навчальну діяльність, яку ми розуміємо як спрямованість мислення на самого себе, засвоєння музично-виконавського та життєвого досвіду, усвідомлення структури навчання та його результатів. Самовизначення передбачає певну здатність сприймати мистецтво, аналізувати його, для чого необхідний запас інтегративних знань із теорії та історії мистецтва, вміння порівнювати виражальні засоби різних мистецтв, художньо-естетичний і музичний досвід. Основою самовизначення є розвинуті художньо-пізнавальні процеси та система знань (сприймання, відчуття, мислення, пам'ять, увага, мовлення, уява), що забезпечує пізнання та безпосередньо впливає на організацію змісту музичної освіти.

Стимулом до розвитку художнього та морального, детермінантою поведінки школяра є його потреба в самовизначенні та самореалізації. В музично-виконавській діяльності особистість не лише має можливість вибору – вона частіше за все поставлена перед необхідністю вироблення й реалізації своєї власної думки, оцінки навколишнього.

Під час дослідження ми з'ясували, що основою формування художньої культури, особистісної системи художньо-естетичних цінностей та творчого розвитку учнів музичної школи є феномен самовизначення й самоствердження особистості в системі міжособистісних взаємин. У нашому дослідженні учням було запропоновані завдання, в яких вони повинні були визначити для себе найбільш значущі художньо-естетичні та моральні цінності, якими люди керуються в спілкуванні з іншими людьми. Більшість учнів виокремлюють якості, які мають моральний відтінок і сприяють гарним стосункам учнів і вчителів.

Критерій “діяльність” у психолого-педагогічній науці визначають, з одного боку, як оволодіння досягненнями культури, активний процес оволодіння музичним досвідом і як провідний фактор розвитку, саморозвитку й самоствердження – з іншого (Д. Ельконін, А. Запорожець, О. М. Леонт'єв, С. Рубінштейн та ін.).

О. Леонт'єв стверджує, що для гуманістичного виховання важливе значення має особистісний зміст діяльності, її полімотивованність [4]. Необхідним механізмом такого виховання є наявність постійного зв'язку виховання та навчання учнів з їх практичною діяльністю.

М. Каган визначає, що злиття чотирьох видів діяльності (перетворювальної (творча, створювальна); пізнавальної (гносеологічна); ціннісно-орієнтаційної (аксіологічна); комунікативної (спілкування)) створює особливий п'ятий вид – художню діяльність, “другу дійсність” [2, с. 53].

Загальновідомо, що основною рухомою силою художньо-естетичного розвитку дитини, яка допомагає включити учня в діяльність і отримати максимальний результат, є мотивація. Позитивна мотивація до музично-творчої діяльності змушує учня вкладати в певний вид художньої діяльності всю свою душу. Такі мотиви виступають у взаємозв'язку: ближні виті-

кають із середніх, середні обґрунтовані й підтримані більш віддаленими. До зовнішніх мотивів зараховують відповідальність, обов'язок, мотиви самовизначення й самовдосконалення. Привабливість для особистості змісту та процесу діяльності належить до внутрішніх мотивів.

Ми поділяємо думку І. Беха, який вважає за необхідне будувати виховні впливи не на зовнішніх впливах (подяка, покарання), а на рефлексивно-рольових механізмах, на переживанні, співпереживанні, творчому ставленні до моральних норм і цінностей [1, с. 6].

Основною умовою виховного процесу в організації музичної діяльності є виявлення внутрішнього світу дитини, безпосередньо пов'язаного із самовираженням. Без урахування спрямованості цієї діяльності втрачається педагогічне призначення музично-творчої діяльності з метою становлення особистості.

Формування художньої культури учнів музичної школи неможливе без добре організованої різнобічної музичної діяльності: пізнавальної, виконавської, творчої. Всі види музичної діяльності реалізуються у взаємозв'язку уроків гри на музичному інструменті, сольфеджіо, хору, музичної літератури, вокалу, ансамблю та позакласної виховної роботи. Для розвитку музично-пізнавального інтересу, що є основою позитивної мотивації та спонукальною силою освоєння виховного та розвивального потенціалу музичного мистецтва, ми використовували різні типи нестандартних завдань: вправи на розвиток уміння висловлювати свої почуття, на розкріпачення рухів; музичні ребуси, головоломки, задачі-веселинки, цікавинки, музично-дидактичні ігри тощо. Виконавська діяльність реалізує духовні та практичні можливості учнів, спонукаючи до самовдосконалення, самовираження, самоствердження. Усі ці види навчально-виховної діяльності учнів передбачають наявність і розвиток інтелекту, культури художньо-естетичних почуттів і моральних установок, а формування художньої культури відбувається в процесі синтезу, інтеграції творчих здібностей особистості у створенні, пізнанні, спілкуванні, орієнтації в художньо-естетичних цінностях. У художньо-творчій діяльності поєднуються здатність до внутрішнього формування оригінального образу й здатність до дійсного його втілення в специфічній художній формі. Художньо-творчу діяльність у процесі формування художньої культури учнів музичної школи ми розглядаємо як діяльність, що спрямована на створення суб'єктивного нового за допомогою виражальних засобів (звуку, ритму, композиції, театралізації, форми тощо) з метою формування художніх естетичних і функціональних якостей предметного середовища.

Діяльність є основою, вирішальним критерієм формування художньої культури особистості. Вона перебуває в безпосередній залежності від систематичного спілкування учнів із творами мистецтва, постійного виховання в них інтересу до різних видів практичної діяльності на основі позитивної мотивації та формування навичок художнього сприймання.

Критерій “відповідальність” має тісний зв’язок із інтелектуальною та емоційно-вольовою сторонами діяльності та за своєю структурою є надзвичайно складним утворенням. Розвиток відповідальності особистості, що передбачає готовність до особистісного самовизначення, виявляється в усвідомленні власних дій та відповідальності за власні фахові досягнення, вільному виборі мети, узгодженні своїх намірів, індивідуальних якостей з вимогами навчальної та музично-творчої діяльності.

Формування відповідальності учнів музичної школи виникає через послідовну реалізацію системного підходу в навчально-виховному процесі, де навчальна, художньо-творча та громадська діяльність, взаємна відповідальність виявляється в здатності учнів узгоджувати свої наміри усвідомлювати власні дії та нести за них відповідальність. Як моральна якість учня, відповідальність має тісний зв’язок з емоційно-вольовою, інтелектуальною та виконавською сферами діяльності особистості. Формування внутрішньої відповідальності залежить від творчої свободи та активності особистості, її інтелектуальних і психологічних особливостей.

Отже, художню культуру учнів музичної школи ми визначаємо як комплексну характеристику розвиненості особистості, яка відображає загальний рівень культури та рівень спеціальних музично-художніх знань, умінь і навичок.

Висновки. Аналіз вищезазначеного дає можливість визначити головну стратегію формування художньої культури учнів музичної школи – дати учням найбільш сучасні художньо-естетичні додаткові знання й уміння, що означає: здатність до художньо-творчої діяльності (творче самоствердження та розвиток художньо-естетичних цінностей); уміння творчо спілкуватися (слухати й пізнавати навколишній світ); розвивати художньо-творчі риси характеру (цілеспрямованість, ініціативність, самостійність, відповідальність, оригінальність, вимогливість, працьовитість тощо); розвивати творчі якості (інтуїцію, фантазію та уяву, увагу й пам’ять); формувати психічні якості творчої особистості (емоційність, чутливість, пластичність, працездатність); уміння визначати та вирішувати життєві завдання; вміння творчо використовувати художньо-музичні знання в різних галузях (досліджувати та експериментувати, брати участь у вдосконаленні навколишнього середовища).

До перспективних напрямів досліджень у цій сфері ми зараховуємо вирішення подальших завдань музичної освіти та виховання, а саме – якісного вдосконалення всієї системи навчання та виховання учнів музичної школи в галузі художньої культури, що полягає у визнанні цінностей дитини як особистості, творчого спрямування та стимулювання її внутрішніх сил на самовиховання й самовдосконалення, вивченні потенційних можливостей сучасної полікультурної мистецької освіти.

Список використаної літератури

1. Бех І. Д. Виховання особистості : у 2 кн. Київ, 2003. Кн. 1. 280 с.
2. Каган М. С. Человеческая деятельность. Москва, 1974. 328 с.
3. Леонтович М. Д. Практичний курс навчання співу у середніх школах України. Київ, 1989. 134 с.
4. Леонтьев А. Н. Деятельность. Сознание. Личность. 2 изд. Москва, 1977. 304 с.
5. Лисенко М. В. Про народну пісню і про народність в музиці. Київ, 1955. 68 с.
6. Медушевский В. В. О закономерностях и средствах художественного воздействия музыки. Москва, 1974. 254 с.
7. Муравицька М. Філософія серця. *Педагогічні кадри*. 1994. Вип. 5. С. 3.
8. Побережна Г. І., Щириця Т. В. Загальна теорія музики. Київ, 2004. 303 с.
9. Соціолого-педагогічний словник / ред. В. В. Радул. Київ, 2004. 304 с.
10. Стеценко К. Г. Українська пісня в народній школі. Вінниця, 1917. С. 3–7.

Стаття надійшла до редакції 04.09.2017.

Надутенко Е. Л. Особенности формирования художественной культуры учащихся музыкальной школы

В статье осуществлен анализ научной литературы по данной проблеме. Рассмотрены особенности формирования художественной культуры в учебном и воспитательном процессе музыкальной школы. На основании научных положений о единстве художественной, познавательной и творчески-исполнительской деятельности учащихся исследована проблема оптимизации музыкального образования и воспитания. В контексте современных задач художественно-эстетического развития подрастающего поколения подчеркнута, что актуальность этой проблемы обусловлена необходимостью определения новых методологических, педагогических интегративных художественно-творческих технологий, которые сегодня внедряются в систему внешкольного образования как способ реализации лично ориентированной парадигмы образования, обеспечения духовного, интеллектуального, творческого художественно-эстетического развития детей. На основании педагогического исследования предложены критерии, которые являются экспериментально установленными интервалами индексов самоопределения, деятельности и ответственности. По результатам педагогических наблюдений обозначена главная стратегия формирования художественной культуры учащихся музыкальной школы.

Ключевые слова: *художественная культура, искусство, музыкальное воспитание, искусство образования, творческое развитие.*

Nadutenko O. The Peculiarities of Artistic Culture Formation in Musical School Students

In the article, the author has analyzed the scientific literature on the outlined question. Based on the scientific provisions on the unity of artistic, cognitive and creative-performing activities of students, the problems of musical education optimization and upbringing are being investigated. In the context of contemporary challenge of the artistic and aesthetic development of the younger generation, the author has emphasized that the urgency of this challenge is determined by the need of the methodological, pedagogical artistic and creative modern technologies identification, which are now being introduced into the system of out-of-school education as a means of realizing a personally oriented paradigm of education, providing spiritual, intellectual, creative, artistic and aesthetic development of the students. The author states, playing musical instruments promotes the formation of artistic culture and personal attributes of students such as emotion, flexibility, ability to improvise and tolerance. The peculiarities of the artistic culture formation of students in the educational process of the

musical school are considered. In the course of pedagogical research, it has been proven the objective necessity of new integrative forms, interactive teaching methods introduction, which, on the basis of the gradual students assimilation of theoretical and practical teaching material, forms the student's interest in artistic activity, creates conditions for the formation of artistic culture in students. As follows, the quantitative criterias are proposed, which are experimentally established intervals of the index values for self-determination, activity and responsibility. According to the results of the observations, the main strategy for the formation of the artistic culture of the musical school students was determined.

Key words: *artistic culture, art, musical education, artistic education, creative development.*